«Արեգակ»
ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն 3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն 5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 6
Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվություն 7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 9

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
Վ. Սարգսյան փ. 26/1
«Էրեբունի Պլազա» բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 595 999
Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի Բաժնետիրոջը

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի (Կազմակերպություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2022թ., նշված ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Կազմակերպության ֆինանսական վիճակը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև նշված ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքները և դրամական հոսքերը՝ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության *«Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար»* բաժնում: Մենք անկախ ենք Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակած Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (*ՀԷՄՄԽ կանոնագիրք)* և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՄԽ կանոնագրքին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և մասնակիցների երաշխավորություններով սահմանափակված մասնավոր անգլիական ընկերությանը՝ «KPMG International Limited»-ին անդամակցող «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի» անկախ ընկերությունների համաշխարհային կազմակերպության անդամ

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ Կազմակերպությունը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:

- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Կազմակերպության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:

- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել Կազմակերպության կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում.

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Դավիթ Շամշյան
Աուդիտորական առաջադրանքի
գործընկեր

Իրինա Գևորգյան
Ղեկավար գործընկեր
«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
16 հունիսի 2023թ.

«ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ ԱՐՄԵՆԻԱ» «KPMG ARMENIA» 02529689

	Ծնթգ.	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ	5	5,709,729	5,349,477
Տոկոսային ծախս	5	(261,957)	(257,242)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		**5,447,772**	**5,092,235**
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախս		(5,558)	(4,454)
Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով զուտ ծախս		**(5,558)**	**(4,454)**
Զուտ կորուստ փոխարժեքային տարբերություններից		(5,232)	(1,418)
Զուտ այլ գործառնական եկամուտ	6	17,779	150,023
Գործառնական եկամուտ		**5,454,761**	**5,236,386**
Ֆինանսական գործիքների արժեզրկման հակադարձում/(արժեզրկումից կորուստներ)	7	45,887	(10,301)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	8	(1,261,880)	(1,195,981)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	9	(766,957)	(814,818)
Շահույթ մինչև շահութահարկով հարկումը		**3,471,811**	**3,215,286**
Շահութահարկի գծով ծախս	10	(627,218)	(582,630)
Շահույթ տարվա համար		**2,844,593**	**2,632,656**
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		**2,844,593**	**2,632,656**

6-ից 62-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2023թ. հունիսի 16-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Մարիամ Ասայան
Գործադիր տնօրեն

«ԱՐԵԳԱԿ»
«AREGAK»
02581899

Արմինե Աղաջանյան
Ֆինանսական տնօրեն

	Ծնթգ.	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	848,893	337,422
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	12	2,293,640	4,561,747
Հաճախորդներին տրված վարկեր	13	20,362,250	19,072,420
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	14	3,162,486	2,553,485
Ընթացիկ հարկային ակտիվ		-	99,567
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	15	418,675	444,442
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	16	318,256	343,281
Այլ ակտիվներ	17	2,489,360	181,517
Ընդամենը ակտիվներ		**29,893,560**	**27,593,881**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	2,504,918	2,905,090
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		651,858	-
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	10	143,956	193,015
Վճարվելիք շահաբաժիններ	20	650,000	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	16	375,521	393,118
Այլ պարտավորություններ	19	312,779	542,723
Ընդամենը պարտավորություններ		**4,639,032**	**4,033,946**
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	20	3,445,000	3,445,000
Չբաշխված շահույթ		21,809,528	20,114,935
Ընդամենը սեփական կապիտալ		**25,254,528**	**23,559,935**
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**29,893,560**	**27,593,881**

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ստացված տոկոսներ		5,189,843	5,550,839
Վճարված տոկոսներ		(264,294)	(251,633)
Վճարված միջնորդավճարներ և այլ վճարներ		(5,558)	(4,454)
Զուտ արտահոսք արտարժույթով գործառնությունների գծով		(1,108)	(160)
Այլ (վճարված)/ստացված (ծախսեր)/եկամուտ		(74,314)	118,729
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(1,195,042)	(1,064,369)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի գծով վճարումներ		(562,477)	(594,117)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում			
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ		2,249,000	(1,360,001)
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(854,516)	(858,861)
Այլ ակտիվներ		(62,200)	(2,611)
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)		-	
Այլ պարտավորություններ		12,470	350
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ՝ մինչև շահութահարկը		**4,431,804**	**1,533,712**
Ստացված/(վճարված) շահութահարկ		75,148	(436,156)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր		**4,506,952**	**1,097,556**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Դուստր կազմակերպության ձեռքբերման համար փոխանցված հատուցում	17	(2,295,000)	-
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(2,215,001)	(2,051,585)
Մուտքեր ներդրումային արժեթղթերի մարումից		1,592,914	677,217
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(100,308)	(34,184)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք		13,652	3,421
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր		**(3,003,743)**	**(1,405,131)**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		-	795,980
Վարկերի և փոխառությունների մարում		(397,993)	-
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում		(84,008)	(72,926)
Վճարված շահաբաժիններ		(500,000)	(757,401)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված դրամական հոսքեր		**(982,001)**	**(34,347)**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		**521,208**	**(341,922)**
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(4,811)	(1,227)
Ակնկալվող պարտքային կորուստների փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(4,926)	(201)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ		337,422	680,772
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	11	**848,893**	**337,422**

Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	**Բաժնետիրական կապիտալ**	**Չբաշխված շահույթ**	**Ընդամենը**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	3,445,000	17,200,114	20,645,114
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Այլ փոփոխություններ (Ծնթգ. 13(ա))	-	282,165	282,165
Շահույթ տարվա համար	-	2,632,656	2,632,656
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	**-**	**2,914,821**	**2,914,821**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**3,445,000**	**20,114,935**	**23,559,935**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	3,445,000	20,114,935	23,559,935
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
Շահույթ տարվա համար	-	2,844,593	2,844,593
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար	**-**	**2,844,593**	**2,844,593**
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում			
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	(1,150,000)	(1,150,000)
Ընդամենը գործառնություններ սեփականատերերի հետ	**-**	**(1,150,000)**	**(1,150,000)**
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	**3,445,000**	**21,809,528**	**25,254,528**

1 Ընդհանուր տեղեկատվություն

(ա) Կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Արեգակ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ն (Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն 2006թ-ին: Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրոֆինանսավորման, անհատական բիզնես վարկերի և սպառողական վարկերի տրամադրումն է: Կազմակերպության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից: Կազմակերպությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա:

Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010, Ամիրյան փ. 4/6, տարածք 152:

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է 25 մասնաճյուղի (2021թ-ին՝ 27 մասնաճյուղ) և 10 ներկայացուցչությունների (2021թ-ին՝ 9 ներկայացուցչություն) միջոցով: Կազմակերպության բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները գտնվում են Հայաստանի Հանրապետությունում:

Կազմակերպության սեփականատերը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամն է: Վերջնական հսկող կողմը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհուրդն է՝ Ռոլանդ Ֆերնանդեսի նախագահությամբ: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 24-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Ուստի, Կազմակերպության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: Բացի այդ, 2020թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում բռնկված զինված հակամարտությունը, որին հաջորդեց հրադադարի մասին համաձայնագիրը Լեռնային Ղարաբաղի վիճելի տարածքների շուրջ, հանգեցրեց սոցիալական հուզումների Հայաստանում: Չնայած հրադադարի մասին համաձայնագրի, Հայաստանի և Ադրբեջանի զինված ուժերը ներքաշվել են սահմանային բախման մեջ, ինչն իր հերթին մեծացրել է անորոշությունը գործարար միջավայրում:

2022թ. փետրվարին Ռուսաստանի Դաշնության և Ուկրաինայի միջև բռնկված ռազմական հակամարտության պատճառով մի շարք երկրներ պատժամիջոցներ սահմանեցին Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Հակամարտությունն ազդեցություն ունի ոչ միայն երկու երկրների տնտեսական գործունեության, այլև՝ համաշխարհային տնտեսության վրա: Պատժամիջոցների արդյունքում աշխարհի շատ երկրներում հումքային և պարենային ապրանքների գներն աճել են, խախտվել են ռեսուրսների մատակարարման հաստատված կապերը, դիտվում է գնաճի ազդեցություն գների վրա, և վերլուծաբանները կանխատեսում են նաև տնտեսական հետևանքներ համաշխարհային արդյունաբերության համար:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության հավաստում

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է (դրամ), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Կազմակերպության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը նաև այս ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի պաշտոնական փոխարժեքներն էին համապատասխանաբար 393.57 դրամ և 480.14 դրամ 1 ԱՄՆ դոլարի համար:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել էական ճշգրտումների, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրությունում.

- չափանիշների սահմանում որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրություն – Ծանոթագրություն 18(բ),
- ֆինանսական գործիքների արժեզրկում. ելակետային տվյալների որոշում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոդելի համար, այդ թվում՝ ապագայամետ տեղեկատվության ներառումը – Ծանոթագրություն 18(բ):

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի փոփոխություններ

Մի շարք այլ նոր ստանդարտներ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ից, սակայն նշանակալի ազդեցություն չունեն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

(ա) Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում ՀՀ դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների ու վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամական միջոցները ընթացիկ հաշիվների մնացորդները և բանկերում պահվող ցպահանջ ավանդները:

(գ) Տոկոսներ

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը զեղչում է ճիշտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Կազմակերպությունը գնահատում է ապագա դրամական հոսքերը՝ դիտարկելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով գնահատված ապագա դրամական հոսքերը՝ ներառյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի գծով ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր միջնորդավճարները և գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը: Գործարքի գծով ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված սկզբնական և մարման ենթակա գումարների միջև տարբերության կուտակային ամորտիզացիան և, ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է նախքան ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի գծով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է լողացող դրույքով գործիքների դրամական հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական դրույքների փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամտի հաշվարկը չի իրականացվում համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը նվազում է:

Տեղեկատվությունն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, ներկայացված է Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv) կետում:

Ներկայացում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

(դ) Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում (տես Ծանոթագրություն 4 (գ)):

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են բանկերի միջնորդավճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

(ե) Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

(i) Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Կազմակերպությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Կազմակերպության ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՝ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Կազմակերպության առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվներ վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Կազմակերպությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այս պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Կազմակերպությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Կազմակերպության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Կազմակերպությունը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն իր ֆինանսական պարտավորությունները դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

(ii) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Կազմակերպությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ կորստի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Կազմակերպության կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը, Կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, որն այն չափն է, որով Կազմակերպությունը ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների վերափոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, Կազմակերպությունը գնահատում է, արդյոք վերափոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի վերափոխում»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները

համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները: Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

– վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
– մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի վերափոխումը չի դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում է գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Կազմակերպությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են վերափոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Կազմակերպությունը գնահատում է վերափոխման նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Կազմակերպությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Կազմակերպությունըեզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

– ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
– գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
– ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը:

Եթե դրամական հոսքերի վերափոխումը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն վերափոխման նպատակն է առավելագույն չափով վերականգնել ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ՝ սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Կազմակերպությունը մտադիր է այնպես վերափոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրս գրվի նախքան վերափոխումը կատարելը (տես ստորև ներկայացված դուրսգրման քաղաքականությունը): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չէ որ բավարարվում են նման դեպքերում: Կազմակերպությունն իրականացնում է նաև որակական գնահատում՝ վերափոխման նշանակալի լինելը գնահատելու համար:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի վերափոխումը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Կազմակերպությունը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես վերափոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Վերափոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման վերափոխումն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Կազմակերպությունը հաշվառում է տոկոսադրույքի վերափոխումը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերափոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ վերափոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում վերափոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և վերափոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր վերափոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Կազմակերպությունն իրականացնում է վերափոխման նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Կազմակերպությունը եզրահանգում է, որ վերափոխումը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության վերափոխումը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, զեղչելով վերափոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լողացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար վերափոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները վերափոխման պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է վերափոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

(iv) Արժեզրկում

Կազմակերպությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պարտքային գործիքներ հանդիսացող և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվների համար:

Կազմակերպությունը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորստներին հավասար գումարով, բացառությամբ այլ ֆինանսական գործիքների, որոնց գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորստներին հավասար գումարով:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ամբողջ ժամկետում պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող պարտքային կորուստներ, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, բայց ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված չեն) և 3-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ (եթե ֆինանսական գործիքները պարտքային առումով արժեզրկված են):

Ակնկալվող պարտքային կորստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են և չափվում է հետևյալ կերպ.

- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*՝ որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (դրամական պակասորդը պայմանագրին համապատասխան Կազմակերպությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Կազմակերպության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է),
- *ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ*՝ որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերաբանակցվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելու անհրաժեշտությունը (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (ii)), և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում:
- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական հոսքեր՝ վերջինիս ապաճանաչման ժամանակ: Այս գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում, որը զեղչվում է ապաճանաչման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, եթե տեղի են ունցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտազանցումը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Կազմակերպության կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսնանկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի,
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ: Բացի այդ, ֆիզիկական անձանց տրվող վարկերի դեպքում պարտքային առումով արժեզրկված է համարվում ավելի քան 90 օր ժամկետանց վարկը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով կորստի պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Կազմակերպությունը որոշում է, որ փոխառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «ֆինանսական գործիքների արժեզրկումից կորուստներ» հոդվածում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների վերադարձման Կազմակերպության ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

(զ) Հաճախորդներին տրված վարկեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «հաճախորդներին տրված վարկեր» հոդվածը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող հաճախորդներին տրված վարկերը (տես Ծանոթագրություն 4 (ե) (i)), որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(է) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռքբերման ամսաթվից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– Շենքեր	20-30 տարի
– Փոխադրամիջոցներ	5-10 տարի
– Կապի սարքավորումներ և համակարգիչներ	3-10 տարի
– Գրասենյակային սարքավորումներ և գույք	5-10 տարի
– Այլ	5-20 տարի

(ը) Ոչ նյութական ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կան վնասում գծային մեթոդով ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10 տարի:

(թ) Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկված լինելու հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը զեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին հատուկ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(ժ) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը զեղչման մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը:

(ի) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Կազմակերպությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(լ) Բաժնետիրական կապիտալ

(i) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(ii) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Կազմակերպության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(խ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված միավորների, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ սեփական կապիտալում:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել կամ ստանալ տարվա հարկվող եկամտի կամ վնասի գծով՝ կիրառելով այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Կազմակերպության գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները

վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Կազմակերպություն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Կազմակերպությունն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Կազմակերպությունը որոշում է, թե արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

(i) Կազմակերպությունը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում, Կազմակերպությունը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Կազմակերպությունը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Կազմակերպությանը չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Կազմակերպությունը կիրագործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Կազմակերպության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Կազմակերպությունը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Կազմակերպությունը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես ակնկալվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Կազմակերպությունը խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Կազմակերպության գնահատականի փոփոխություն, եթե Կազմակերպությունը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Կազմակերպությունը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների գծով: Այս վարձակալությունների գծով վարձավճարները Կազմակերպությունը ճանաչում է որպես ծախս գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(կ) Հրապարակված, սակայն դեռևս ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Մի շարք նոր ստանդարտներ և ստանդարտների փոփոխություններ գործում են 2022թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է դրանց վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Կազմակերպությունը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ ակնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- ՖՀՄՍ 17 *«Ապահովագրության պայմանագրեր»* և ՖՀՄՍ 17 *«Ապահովագրության պայմանագրեր»* փոփոխություններ,
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ),
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ),
- Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ):

5 Զուտ տոկոսային եկամուտ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	5,069,208	4,923,170
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	281,392	155,316
Ժամկետային ավանդներ	236,224	219,581
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	90,177	20,721
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	32,728	30,689
	5,709,729	**5,349,477**
Տոկոսային ծախս		
Վարկեր և փոխառություններ	218,803	209,919
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով	43,154	47,323
	261,957	**257,242**

6 Զուտ այլ գործառնական եկամուտ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Եկամուտ տույժերից և տուգանքներից	106,830	112,780
Վարկերի տրամադրման վճարների գծով պահուստի փոփոխություն	(109,188)	(36,407)
Եկամուտ շահած դատական գործերից	41,433	67,244
Ծախսեր տույժերի և տուգանքների գծով	(345)	(77)
Զուտ (վնաս)/օգուտ հիմնական միջոցների և այլ ակտիվների օտարումից	(21)	1,237
Այլ	(20,930)	5,246
	17,779	**150,023**

7 Ֆինանսական գործիքների արժեզրկման հակադարձում/ (արժեզրկումից կորուստներ)

Ստորև ներկայացված են պարտքային կորստի պահուստի փոփոխությունները 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	**Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ**	**Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ**	**Հաճախորդներին տրված վարկեր (Ծնթգ. 13)**	**Ներդրումային արժեթղթեր**	**Այլ ակտիվներ**	**Ընդամենը**
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	34	21,995	4,046,332	16,405	468	4,085,234
Զուտ ծախս/ (վերականգնում)	4,926	6,607	(90,825)	12,035	21,370	(45,887)
Ձեղչի ծախսագրում	-	-	473,371	-	-	473,371
Զուտ դուրսգրումներ	-	-	(1,881,228)	-	(21,579)	(1,902,807)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	**4,960**	**28,602**	**2,547,650**	**28,440**	**259**	**2,609,911**

Ստորև ներկայացված են պարտքային կորստի պահուստի փոփոխությունները 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	**Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ**	**Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ**	**Հաճախորդներին տրված վարկեր**	**Ներդրումային արժեթղթեր**	**Այլ ակտիվներ**	**Ընդամենը**
Մնացորդը տարեսկզբի դրությամբ	235	14,242	3,424,150	4,781	81	3,443,489
Զուտ ծախս կամ (վերականգնում)	(201)	7,753	(45,391)	11,624	36,516	10,301
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (Ծնթգ. 13(ա))	-	-	839,822	-	-	839,822
Ձեղչի ծախսագրում	-	-	425,882	-	-	425,882
Զուտ դուրսգրումներ	-	-	(598,131)	-	(36,129)	(634,260)
Մնացորդը տարեվերջի դրությամբ	**34**	**21,995**	**4,046,332**	**16,405**	**468**	**4,085,234**

Վարկերի ընդհանուր մնացորդների փոփոխությունները և պարտքային կորստի պահուստի բաշխումն ըստ դասերի ներկայացված են Ծանոթագրություն 13-ում:

8 Անձնակազմի գծով ծախսեր

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների հատուցումներ	1,155,043	1,091,087
Առողջության ապահովագրություն	47,936	48,037
Այլ հատուցումներ	32,064	26,124
Օգուտ աշխատակիցներին շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով տրված վարկերից	26,837	30,733
	1,261,880	**1,195,981**

9 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	204,480	200,546
Վարկերի հավաքագրման գծով ծախսեր	111,716	141,090
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	89,051	115,546
Խորհրդի ծախսեր	64,500	64,500
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	52,227	52,654
Մասնագիտական ծախսեր	51,000	26,100
Հաղորդակցության և տեղեկատվական ծառայություններ	37,534	42,353
Հիմնական ծրագրային ապահովման և սպասարկման վճար	37,038	37,176
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	34,479	42,389
Անվտանգության ծառայություն	32,436	34,427
Գրասենյակային պիտույքներ	12,060	13,371
Գովազդ և շուկայավարում	11,847	10,383
Գործուղման ծախսեր	5,054	7,256
Ապահովագրություն	3,507	2,252
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	3,705	1,729
Այլ	16,323	23,046
	766,957	**814,818**

10 Շահութահարկի գծով ծախս

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս	(676,277)	-
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություններ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման հետևանքով	49,059	(582,630)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**(627,218)**	**(582,630)**

2022թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկի համար կիրառելի դրույքաչափը կազմում է 18% (2021թ-ին՝ 18%):

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2022թ. հազ. դրամ	%	2021թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև հարկումը	3,471,811		3,215,286	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	(624,926)	(18.0)	(578,751)	(18.0)
Չնվազեցվող ծախսեր	(2,292)	(0.1)	(3,879)	(0.1)
	(627,218)	**(18.1)**	**(582,630)**	**(18.1)**

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլելու նպատակով որոշված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև ներկայացված են ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխությունները 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների ընթացքում:

հազ. դրամ	**Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.**	**Շահույթում կամ վնասում ճանաչված**	**Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(575)	(4,194)	(4,769)
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	(4,026)	5,169	1,143
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(371,306)	183,505	(187,801)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	(2,202)	2,296	94
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(61,791)	4,504	(57,287)
Այլ ակտիվներ	(1,499)	1,275	(224)
Վարկեր և փոխառություններ	-	51	51
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	70,762	(5,052)	65,710
Այլ պարտավորություններ	45,127	(6,000)	39,127
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	132,495	(132,495)	-
	(193,015)	**49,059**	**(143,956)**

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	Ճահույթում կամ վնասում ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված (Ծնթգ. 13(ա))	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,152)	577	-	(575)
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	(3,129)	(897)	-	(4,026)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	416,727	(726,096)	(61,937)	(371,306)
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	(227)	(1,975)	-	(2,202)
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(72,232)	10,441	-	(61,791)
Այլ ակտիվներ	(732)	(767)	-	(1,499)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	79,185	(8,423)	-	70,762
Այլ պարտավորություններ	33,112	12,015	-	45,127
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	-	132,495	-	132,495
	451,552	**(582,630)**	**(61,937)**	**(193,015)**

11 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Կանխիկը դրամարկղում	**2,537**	**14,565**
Բանկային հաշիվների մնացորդներ		
– BB- վարկանիշով*	333,771	74,682
– B+ վարկանիշով	89,444	158,633
– վարկանիշ չունեցող	327,977	89,576
Ընդամենը բանկային հաշիվների մնացորդներ	**751,192**	**322,891**
Դրամական միջոցների համարժեքներ		
Ժամկետային ավանդներ բանկերում		
– վարկանիշ չունեցող	100,124	-
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ բանկերում	100,124	-
Ընդամենը դրամական միջոցների համարժեքներ	**100,124**	-
Ընդամենը համախառն դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**853,853**	**337,456**
Պարտքային կորստի պահուստ	(4,960)	(34)
Ընդամենը զուտ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**848,893**	**337,422**

Վարկանիշները հիմնված են «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի վրա: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ժամկետանց չեն:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Վարկանիշ չունեցող բանկային հաշիվների մնացորդները պահվում են 10 խոշոր հայկական բանկերում, և ղեկավարության գնահատմամբ այդ բանկերի վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի B- -ից B+ վարկանիշին:

12 Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ՝ երեք ամսից ավելի սկզբնական մարման ժամկետով		
Ժամկետային ավանդներ 10 խոշոր հայկական բանկերում		
– BB- վարկանիշով	300,207	761,520
– B+ վարկանիշով	308,028	1,634,654
– վարկանիշ չունեցող	862,495	1,886,283
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ	**1,470,730**	**4,282,457**
Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր		
– վարկանիշ չունեցող	851,512	301,285
Ընդամենը ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	**851,512**	**301,285**
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված համախառն միջոցներ	**2,322,242**	**4,583,742**
Պարտքային կորստի պահուստ	(28,602)	(21,995)
Ընդամենը բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված զուտ միջոցներ	**2,293,640**	**4,561,747**

Վարկանիշները հիմնված են «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի վրա: Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցները ժամկետանց չեն:

Ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված բոլոր միջոցները չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է տեղեկատվություն բանկերում և ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցների պարտքային որակի վերաբերյալ:

	31 դեկտեմբերի 2022թ.			
հազ. դրամ	**1-ին փուլ 12-ամսյա ԱՊԿ**	**2-րդ փուլ Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ**	**3-րդ փուլ Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ**	**Ընդամենը**
Բանկերում և ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ				
– BB- -ից BB+ վարկանիշով	300,207	-	-	300,207
– B- ից B+ վարկանիշով	308,028	-	-	308,028
– վարկանիշ չունեցող*	1,413,013	300,994	-	1,714,007
Կորստի պահուստ	**(17,289)**	**(11,313)**	**-**	**(28,602)**
Հաշվեկշռային արժեք	**2,003,959**	**289,681**	**-**	**2,293,640**

	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
հազ. դրամ	**1-ին փուլ 12-ամսյա ԱՊԿ**	**2-րդ փուլ Պարտքային առումով չարժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ**	**3-րդ փուլ Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետում ԱՊԿ**	**Ընդամենը**
Բանկերում և ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ				
− BB- -ից BB+ վարկանիշով	761,520	-	-	761,520
− B- ից B+ վարկանիշով	1,634,654	-	-	1,634,654
− վարկանիշ չունեցող*	2,187,568	-	-	2,187,568
Կորստի պահուստ	**(21,995)**	**-**	**-**	**(21,995)**
Հաշվեկշռային արժեք	**4,561,747**	**-**	**-**	**4,561,747**

Ղեկավարության գնահատմամբ վարկանիշ չունեցող գործիքների վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի B- -ից B+ վարկանիշին:

13 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
Փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին տրված վարկեր		
Բիզնես վարկեր	2,512,946	2,461,222
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	**2,512,946**	**2,461,222**
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր		
Սպառողական վարկեր	4,299,911	4,324,072
Միկրո էքսպերս վարկեր	12,681,617	10,107,960
Խմբային վարկեր*	2,944,265	5,638,639
Անձնակազմին տրված վարկեր	471,161	586,859
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	**20,396,954**	**20,657,530**
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	**22,909,900**	**23,118,752**
Պարտքային կորստի պահուստ	(2,547,650)	(4,046,332)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**20,362,250**	**19,072,420**

* Օրենսդրության փոփոխության արդյունքում Կազմակերպությունը դադարեցրել է խմբային վարկերի տրամադրումը 2022թ-ին:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հաճախորդներին տրված վարկերի համախառն գումարների սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2022թ. և 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	**2022թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	15,435,932	4,447,985	3,234,834	23,118,751
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	14,069,990	207,150	63,631	14,340,771
Տեղափոխում 1-ին փուլ	418,008	(394,635)	(23,373)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(788,702)	886,558	(97,856)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ*	(280,583)	(1,612,016)	1,892,599	-
Ամբողջությամբ մարված	(6,033,174)	(672,877)	(860,839)	(7,566,890)
Մասնակի մարված	(8,061,887)	(1,723,697)	(858,499)	(10,644,083)
Հաշվեգրված տոկոսներ	3,297,602	736,893	1,034,713	5,069,208
Չեղյի ծախսագրում	-	-	473,371	473,371
Նախկինում դուրսգրված վարկերի վերականգնում	-	-	324,141	324,141
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(2,205,369)	(2,205,369)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**18,057,186**	**1,875,361**	**2,977,353**	**22,909,900**

* 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ 2-րդ փուլի վարկերի մնացորդը ներառում է ֆիզիկական անձանց և ընկերություններին տրված վարկերը, որոնց հետ կապված Կազմակերպության ղեկավարությունն ակնկալում է ստանալ հատուցում Արցախի Հանրապետության կառավարությունից՝ պատերազմից տուժած շրջանների համար իրականացվող պետական աջակցության միջոցառումների շրջանակում: Այդ վարկերը դասվել էին 2-րդ փուլ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ վարկերի ընդհանուր համախառն գումարը կազմում էր 1,508,348 հազար դրամ: Այդ վարկերի համար նախատեսված արտոնյալ ժամկետը լրացել էր 2022թ. հոկտեմբերին: 2022թ-ին, այդ վարկերի արտոնյալ ժամկետի ավարտից հետո, 1,162,782 հազար դրամ գումարով վարկերը 2-րդ փուլից տեղափոխվել էին 3-րդ փուլ: Կազմակերպության ղեկավարության գնահատմամբ այդ վարկերը կվերադարձվեն հատուցումների կամ փոխառուների կողմից ուղղակի մարումների միջոցով:

հազ. դրամ	**2021թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	15,381,139	3,376,799	2,572,921	21,330,859
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	12,591,430	452,801	62,543	13,106,774
Տեղափոխում 1-ին փուլ	451,740	(410,318)	(41,422)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(2,524,672)	3,118,020	(593,348)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(654,062)	(577,166)	1,231,228	-
Ամբողջությամբ մարված	(5,945,111)	(635,147)	(568,863)	(7,149,121)
Մասնակի մարված	(7,018,932)	(2,068,677)	(1,016,997)	(10,104,606)
Հաշվեգրված տոկոսներ	3,154,400	1,191,673	577,097	4,923,170
Չեղյի ծախսագրում	-	-	425,882	425,882
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (ա)	-	-	1,183,925	1,183,925
Նախկինում դուրսգրված վարկերի վերականգնում	-	-	182,577	182,577
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(780,708)	(780,708)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**15,435,932**	**4,447,985**	**3,234,835**	**23,118,752**

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է հաճախորդներին տրված վարկերի գծով կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումը 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

հազ. դրամ	**2022թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	416,300	1,422,192	2,207,840	4,046,332
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	142,810	38,892	38,851	220,553
Տեղափոխում 1-ին փուլ	140,672	(124,247)	(16,425)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(21,272)	88,134	(66,862)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(7,917)	(507,033)	514,950	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում*	(104,723)	279,095	1,536,957	1,711,329
Մարված ակտիվներ	(328,339)	(751,008)	(943,360)	(2,022,707)
Չեղչի ծախսագրում	-	-	473,371	473,371
Նախկինում դուրսգրված վարկերի վերականգնում	-	-	324,141	324,141
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(2,205,369)	(2,205,369)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**237,531**	**446,025**	**1,864,094**	**2,547,650**

* Նախորդ տարվա համեմատ ակնկալվող պարտքային կորուստների դրույքների նվազումը հիմնականում պայմանավորված է պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության դրույքի նվազմամբ՝ տնտեսական ակտիվության աճի և նվազեցնող ազդեցություն ունեցող՝ ապագայամետ տեղեկատվության մասով ճշգրտման հետևանքով: Ապագայամետ տեղեկատվության մասով ճշգրտումը 36-ամսյա պատմական տվյալների հիման վրա հաշվարկված պատմական 12-ամսյա պատրազանցման տեղի ունենալու հավանականության գծով իրենից ներկայացնում էր նվազեցնող ազդեցություն ունեցող ճշգրտում՝ 16.02%-24.88% (2021թ-ին՝ ավելացնող ազդեցություն ունեցող ճշգրտում՝ 9.7%-17.6%), իսկ ամբողջ ժամկետում պատրազանցման տեղի ունենալու հավանականության գծով՝ նվազեցնող ազդեցություն ունեցող ճշգրտում՝ 0.34%-16.94% (2021թ-ին՝ ավելացնող ազդեցություն ունեցող ճշգրտում՝ 2.8%-8.5%):

հազ. դրամ	**2021թ.**			
	1-ին փուլ	**2-րդ փուլ**	**3-րդ փուլ**	**Ընդամենը**
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	695,812	1,517,674	1,210,664	3,424,150
Սկզբնավորված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	234,484	104,785	32,783	372,052
Տեղափոխում 1-ին փուլ	199,422	(181,109)	(18,313)	-
Տեղափոխում 2-րդ փուլ	(116,491)	392,557	(276,066)	-
Տեղափոխում 3-րդ փուլ	(29,447)	(255,686)	285,133	-
Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում	(53,232)	1,056,139	1,055,515	2,058,422
Մարված ակտիվներ	(514,248)	(1,212,168)	(749,449)	(2,475,865)
Չեղչի ծախսագրում	-	-	425,882	425,882
Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ (ա)	-	-	839,822	839,822
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերականգնում	-	-	182,577	182,577
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(780,708)	(780,708)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**416,300**	**1,422,192**	**2,207,840**	**4,046,332**

(ա) Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություններ

2021թ-ին Կազմակերպությունը վերանայել է իր դուրսգրման քաղաքականությունը՝ ավելացնելով ժամկետը, որից հետո վարկերը համարվում են չվերականգնվող: Անցյալ ժամանակաշրջանների վարկերի վերականգնումների տվյալների հիման վրա դուրսգրման պահը ժամկետանց 270 օրից փոխվել է 720 օրվա: Էականության նկատառումներից ելնելով՝ նախորդ տարվա ֆինանսական հաշվետվությունների վրա այս վերանայման ազդեցությունը ճանաչվել է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ փոփոխություններ:

(բ) Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակը

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Վարկեր փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին				
Բիզնես վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	1,781,048	292,845	-	2,073,893
– մինչև 30 օր ժամկետանց	11,607	23,650	-	35,257
– 31-90 օր ժամկետանց	-	28,939	26,661	55,600
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	44,195	44,195
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	15,225	15,225
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	288,776	288,776
Ընդամենը համախառն բիզնես վարկեր	**1,792,655**	**345,434**	**374,857**	**2,512,946**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(46,340)	(102,875)	(271,769)	(420,984)
Ընդամենը զուտ բիզնես վարկեր	**1,746,315**	**242,559**	**103,088**	**2,091,962**
Վարկեր ֆիզիկական անձանց				
Սպառողական վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	3,036,124	363,160	-	3,399,284
– մինչև 30 օր ժամկետանց	41,120	23,316	-	64,436
– 31-90 օր ժամկետանց	-	76,166	432,033	508,199
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	48,242	48,242
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	27,893	27,893
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	251,857	251,857
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր	**3,077,244**	**462,642**	**760,025**	**4,299,911**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(44,079)	(115,384)	(455,464)	(614,927)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր	**3,033,165**	**347,258**	**304,561**	**3,684,984**

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Միկրո էքսպերս վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	11,036,313	538,051	-	11,574,364
– մինչև 30 օր ժամկետանց	81,954	40,086	-	122,040
– 31-90 օր ժամկետանց	-	104,075	126,511	230,586
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	113,109	113,109
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	71,654	71,654
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	569,864	569,864
Ընդամենը համախառն միկրո էքսպերս վարկեր	**11,118,267**	**682,212**	**881,138**	**12,681,617**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(119,474)	(141,462)	(542,258)	(803,194)
Ընդամենը զուտ միկրո էքսպերս վարկեր	**10,998,793**	**540,750**	**338,880**	**11,878,423**
Խմբային վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	1,651,630	279,339	-	1,930,969
– մինչև 30 օր ժամկետանց	32,532	17,083	-	49,615
– 31-90 օր ժամկետանց	-	61,248	465,094	526,342
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	38,336	38,336
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	43,197	43,197
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	355,806	355,806
Ընդամենը համախառն խմբային վարկեր	**1,684,162**	**357,670**	**902,433**	**2,944,265**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(26,559)	(77,862)	(553,814)	(658,235)
Ընդամենը զուտ խմբային վարկեր	**1,657,603**	**279,808**	**348,619**	**2,286,030**
Անձնակազմին տրված վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	384,858	22,664	-	407,522
– մինչև 30 օր ժամկետանց	-	4,739	-	4,739
– 31-90 օր ժամկետանց	-	-	10,327	10,327
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	-	-
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	-	-
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	48,573	48,573
Ընդամենը համախառն անձնակազմին տրված վարկեր	**384,858**	**27,403**	**58,900**	**471,161**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(1,079)	(8,442)	(40,789)	(50,310)
Ընդամենը զուտ անձնակազմին տրված վարկեր	**383,779**	**18,961**	**18,111**	**420,851**
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**18,057,186**	**1,875,361**	**2,977,353**	**22,909,900**
Ընդամենը ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հաճախորդներին տրված վարկերի գծով	**(237,531)**	**(446,025)**	**(1,864,094)**	**(2,547,650)**
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**17,819,655**	**1,429,336**	**1,113,259**	**20,362,250**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային որակի վերաբերյալ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Վարկեր փոքր ընկերություններին և անհատ ձեռնարկատերերին				
Բիզնես վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	1,352,206	436,958	4,073	1,793,237
– մինչև 30 օր ժամկետանց	29,721	32,848	-	62,569
– 31-90 օր ժամկետանց	-	90,349	-	90,349
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	67,871	67,871
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	70,479	70,479
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	376,717	376,717
Ընդամենը համախառն բիզնես վարկեր	**1,381,927**	**560,155**	**519,140**	**2,461,222**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(62,533)	(238,421)	(363,406)	(664,360)
Ընդամենը զուտ բիզնես վարկեր	**1,319,394**	**321,734**	**155,734**	**1,796,862**
Վարկեր ֆիզիկական անձանց				
Սպառողական վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	2,555,038	1,142,104	20,566	3,717,708
– մինչև 30 օր ժամկետանց	23,485	30,171	-	53,656
– 31-90 օր ժամկետանց	-	64,453	-	64,453
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	74,987	74,987
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	66,367	66,367
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	346,901	346,901
Ընդամենը համախառն սպառողական վարկեր	**2,578,523**	**1,236,728**	**508,821**	**4,324,072**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(56,952)	(344,524)	(312,465)	(713,941)
Ընդամենը զուտ սպառողական վարկեր	**2,521,571**	**892,204**	**196,356**	**3,610,131**
Միկրո էքսպերս վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	7,502,759	1,089,619	4,714	8,597,092
– մինչև 30 օր ժամկետանց	58,361	80,483	-	138,844
– 31-90 օր ժամկետանց	-	131,017	-	131,017
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	144,421	144,421
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	157,909	157,909
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	938,677	938,677
Ընդամենը համախառն միկրո էքսպերս վարկեր	**7,561,120**	**1,301,119**	**1,245,721**	**10,107,960**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(187,404)	(394,810)	(831,970)	(1,414,184)
Ընդամենը զուտ միկրո էքսպերս վարկեր	**7,373,716**	**906,309**	**413,751**	**8,693,776**

	1-ին փուլ հազ. դրամ	2-րդ փուլ հազ. դրամ	3-րդ փուլ հազ. դրամ	Ընդամենը վարկեր հազ. դրամ
Խմբային վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	3,426,032	1,158,829	4,532	4,589,393
– մինչև 30 օր ժամկետանց	21,308	39,782	-	61,090
– 31-90 օր ժամկետանց	-	93,427	-	93,427
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	117,635	117,635
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	81,930	81,930
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	695,164	695,164
Ընդամենը համախառն խմբային վարկեր	**3,447,340**	**1,292,038**	**899,261**	**5,638,639**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(96,837)	(426,874)	(663,958)	(1,187,669)
Ընդամենը զուտ խմբային վարկեր	**3,350,503**	**865,164**	**235,303**	**4,450,970**
Անձնակազմին տրված վարկեր				
– ոչ ժամկետանց	467,022	54,526	-	521,548
– մինչև 30 օր ժամկետանց	-	3,419	-	3,419
– 91-180 օր ժամկետանց	-	-	13,357	13,357
– 181-270 օր ժամկետանց	-	-	9,960	9,960
– ավելի քան 270 օր ժամկետանց	-	-	38,575	38,575
Ընդամենը համախառն անձնակազմին տրված վարկեր	**467,022**	**57,945**	**61,892**	**586,859**
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(12,574)	(17,563)	(36,041)	(66,178)
Ընդամենը զուտ անձնակազմին տրված վարկեր	**454,448**	**40,382**	**25,851**	**520,681**
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**15,435,932**	**4,447,985**	**3,234,835**	**23,118,752**
Ընդամենը ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հաճախորդներին տրված վարկերի գծով	**(416,300)**	**(1,422,192)**	**(2,207,840)**	**(4,046,332)**
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**15,019,632**	**3,025,793**	**1,026,995**	**19,072,420**

(գ) Գրավի վերլուծություն

Հաճախորդներին տրված վարկերը գրավով ապահովված չեն:

(դ) Գրավադրված ակտիվներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 400,092 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը (2021թ-ին՝ 800,166 հազար դրամ) գրավադրված էին վարկերի և փոխառությունների դիմաց (տես Ծանոթագրություն 18):

(ե) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք գործունեությունն իրականացնում են տնտեսության ստորև ներկայացված ճյուղերում, ֆիզիկական անձանց տրված վարկերի համարը տնտեսության ճյուղը որոշվել է հիմք ընդունելով վարկի նպատակը տրամադրման պահին:

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
Գյուղատնտեսություն	13,815,484	13,947,963
Առևտուր	3,311,274	3,277,041
Սննդի արդյունաբերություն	157,038	143,719
Թեթև արդյունաբերություն	85,349	80,807
Այլ	756,079	753,538
Ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր՝ բացառությամբ գյուղատնտեսական վարկերի	4,784,676	4,915,684
Ընդամենը համախառն վարկեր հաճախորդներին	**22,909,900**	**23,118,752**
Պարտքային կորստի պահուստ	(2,547,650)	(4,046,332)
Ընդամենը զուտ վարկեր հաճախորդներին	**20,362,250**	**19,072,420**

(զ) Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի որևէ վարկառու կամ կապակցված վարկառուների խմբեր (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նման վարկառուներ չկային), որոնց վարկերի զուտ մնացորդները գերազանցում են Կազմակերպության սեփական կապիտալի 10%-ը:

(է) Վարկերի մարման ժամկետներ

Վարկային պորտֆելը կազմող վարկերի մարման ժամկետների վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև պայմանագրով նախատեսված վարկերի մարման ժամկետը մնացած ժամանակահատվածը:

14 Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր		
Հայաստանի Հանրապետության պետական պարտատոմսեր, BB- վարկանիշով*	1,786,063	1,139,021
Արցախի Հանրապետության պետական պարտատոմսեր, վարկանիշ չունեցող**	394,756	421,210
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
– BB- վարկանիշով	908,186	807,619
– B+ վարկանիշով	101,921	202,040
Ընդամենը համախառն ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	**3,190,926**	**2,569,890**
Պարտքային կորստի պահուստ	(28,440)	(16,405)
Ընդամենը զուտ ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	**3,162,486**	**2,553,485**

* Ընդհանուր մնացորդից 202,997 հազար դրամ գումարը գրավադրված է երրորդ կողմի բանկային վարկի դիմաց:

** Ղեկավարության գնահատմամբ վարկանիշ չունեցող գործիքների վարկանիշը մոտավորապես համապատասխանում է «Standard & Poor's» գործակալության վարկանիշային համակարգի B+ վարկանիշին:

Ներդրումային արժեթղթերն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

15 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Շենքեր	Փոխադրա-միջոցներ	Կապի սարքավո-րումներ և համակար-գիչներ	Գրասենյա-կային սարքավո-րումներ և գույք	Համակարգ-չային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	457,424	158,657	290,291	93,519	106,741	94,311	1,200,943
Ավելացումներ	-	-	72,290	2,095	23,282	2,641	100,308
Օտարումներ	-	-	(1,607)	(7,758)	(3,760)	(12,133)	(25,258)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	**457,424**	**158,657**	**360,974**	**87,856**	**126,263**	**84,819**	**1,275,993**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2022թ.	(243,642)	(76,788)	(218,684)	(70,294)	(88,213)	(58,880)	(756,501)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(22,872)	(17,072)	(42,448)	(5,599)	(23,581)	(853)	(112,425)
Օտարումներ	-	-	1,606	7,441	1,785	776	11,608
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	**(266,514)**	**(93,860)**	**(259,526)**	**(68,452)**	**(110,009)**	**(58,957)**	**(857,318)**
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	**190,910**	**64,797**	**101,448**	**19,404**	**16,254**	**25,862**	**418,675**
Սկզբնական արժեք							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	457,424	166,290	312,111	95,720	113,759	92,217	1,237,521
Ավելացումներ	-	-	3,465	1,675	25,480	3,564	34,184
Օտարումներ	-	(7,633)	(25,285)	(3,876)	(32,498)	(1,470)	(70,762)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**457,424**	**158,657**	**290,291**	**93,519**	**106,741**	**94,311**	**1,200,943**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա							
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	(220,769)	(65,053)	(210,380)	(67,886)	(99,604)	(50,596)	(714,288)
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	(22,873)	(17,851)	(33,381)	(5,963)	(21,107)	(9,577)	(110,752)
Օտարումներ	-	6,116	25,077	3,555	32,498	1,293	68,539
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**(243,642)**	**(76,788)**	**(218,684)**	**(70,294)**	**(88,213)**	**(58,880)**	**(756,501)**
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 1 հունվարի 2021թ.	236,655	101,237	101,731	27,834	14,155	41,621	523,233
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	**213,782**	**81,869**	**71,607**	**23,225**	**18,528**	**35,431**	**444,442**

2022թ-ին չեն եղել հիմնական միջոցների ձեռքբերմանը կամ կառուցմանը վերաբերող կապիտալացված փոխառության ծախսումներ (2021թ-ին նման ծախսումներ չեն եղել):

16 Վարձակալություն

Կազմակերպությունը վարձակալում է ակտիվներ, մասնավորապես, գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի տարածքները, որոնց վարձակալության ժամկետը որպես կանոն կազմում է մինչև 10 տարի:

Ստորև ներկայացված է այն վարձակալությունների մասին տեղեկատվությունը, որոնց շրջանակում Կազմակերպությունը հանդես է գալիս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	343,281	401,286
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ավելացումներ և վերափոխումներ	74,115	91,496
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(92,055)	(91,624)
Ավարտված վարձակալության պայմանագրեր	(7,085)	(57,877)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**318,256**	**343,281**

(բ) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	92,055	91,624
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	43,154	47,323

(գ) Դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալության գծով	**127,162**	**120,249**

(դ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի	393,118	439,915
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Վճարումներ	(84,008)	(72,926)
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	**(84,008)**	**(72,926)**
Այլ փոփոխություններ		
Ավելացումներ վարձակալության գծով պարտավորություններին	74,115	91,496
Տոկոսային ծախս	43,154	47,323
Վճարված տոկոսներ	(43,154)	(47,323)
Ավարտված վարձակալության պայմանագրեր	(7,704)	(65,367)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**375,521**	**393,118**

17 Այլ ակտիվներ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Դեբիտորական պարտքեր, համախառն գումար	47,024	69,121
Պարտքային կորստի պահուստ	(259)	(468)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	**46,765**	**68,653**
Դրամական միջոցներ էսքրոու հաշվին*	2,295,000	-
Կանխավճարներ	74,158	11,068
Հետաձգված աշխատակիցների հատուցումներ	62,835	91,026
Պաշարներ	7,711	6,005
Առգրավված ակտիվներ	2,891	4,765
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	**2,442,595**	**112,864**
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**2,489,360**	**181,517**

* Էսքրոու հաշվի 2,295,000 հազար դրամ գումարն իրենից ներկայացնում է դուստր կազմակերպության ձեռքբերման նպատակով էսքրոու հաշվին մուտքագրված գումարը (Ծանոթագրություն 26):

Այլ ֆինանսական ակտիվներն ամբողջությամբ դասված են 1-ին փուլ և չափվում են ամորտիզացված արժեքով 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

18 Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Կազմակերպության տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժութային և իրացվելիության ռիսկերին Կազմակերպության ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ի (դ) կետում:

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	2,104,826	2,104,924
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	400,092	800,166
Ընդամենը վարկեր և փոխառություններ	**2,504,918**	**2,905,090**

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

հազ. դրամ				**31 դեկտեմբերի 2022թ.**		**31 դեկտեմբերի 2021թ.**	
	Արժույթ	**Անվանակ. տոկոսադր.**	**Մարման տարի**	**Անվանակ. արժեք**	**Հաշվեկշռ. արժեք**	**Անվանակ. արժեք**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Գրավով ապահովված վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից*	ՀՀ դրամ	2.85%	2023	400,092	400,092	800,211	800,166
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	ՀՀ դրամ	10%	2025	2,104,826	2,104,826	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ բաժնետիրոջից	ՀՀ դրամ	10%	2022	-	-	2,105,082	2,104,924
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				**2,504,918**	**2,504,918**	**2,905,293**	**2,905,090**

* Վարկերը ստացվել են գյուղատնտեսության ոլորտի համար նախատեսված կառավարության՝ COVID-19-ի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման երկրորդ ծրագրի շրջանակում: Ծրագրի շրջանակում տրամադրվող ենթավարկերի արդյունավետ տոկոսադրույքը 13%, և այդ ենթավարկերը ծառայում են որպես գրավ ստացված վարկերի համար:

(բ) Պարտավորությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի փոփոխությունների համադրում

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
Մնացորդը առ 1 հունվարի	2,905,090	2,104,929
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ		
Ստացված գումարներ	-	795,984
Վճարված գումարներ	(397,993)	-
Ընդամենը ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական հոսքերի հետ կապված փոփոխություններ	**(397,993)**	**795,984**
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	218,803	209,919
Վճարված տոկոսներ	(220,982)	(205,742)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	**2,504,918**	**2,905,090**

19 Այլ պարտավորություններ

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
Վճարվելիք պարգևավճարներ	132,899	99,939
Չօգտագործված արձակուրդի պահուստ	69,474	63,787
Վարկերի տրամադրման վճարների գծով պահուստ	55,586	147,679
Ծառայությունների և ապրանքների համար վճարվելիք գումարներ	27,770	16,187
Վարկերի հատուցման համար Արցախի Հանրապետության կառավարությունից ստացված գումարներ (Ծնթգ. 13)	84	189,052
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	**285,813**	**516,644**
Վճարվելիք հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	25,821	24,810
Այլ պարտավորություններ	1,145	1,269
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	**26,966**	**26,079**
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**312,779**	**542,723**

20 Բաժնետիրական կապիտալ և պահուստներ

(ա) Թողարկված կապիտալ և էմիսիոն եկամուտ

Հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 17,225 սովորական բաժնետոմսից (2021թ-ին՝ 17,225 սովորական բաժնետոմսից): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 200,000 դրամ:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Կազմակերպության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(բ) Շահաբաժիններ

Վճարման ենթական շահաբաժինները սահմանափակվում են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված Կազմակերպության չբաշխված շահույթով:

2022թ. ընթացքում Կազմակերպության կողմից հայտարարված շահաբաժինները կազմել են 1,150,000 հազար դրամ, որից Կազմակերպության կողմից վճարված շահաբաժինները կազմել են 500,000 հազար դրամ: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահաբաժինները կազմել են 66,763 հազար դրամ: 2021թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել և չեն վճարվել:

21 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումը հիմնարար նշանակություն ունի վարկավորման գործունեության համար և կազմում է Կազմակերպության գործառնությունների կենսական տարրը: Շուկայական, պարտքային, և իրացվելիության ռիսկերն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև անընդհատ հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող պրոդուկտների ու ծառայությունների փոփոխությունները և ընդունված լավագույն պրակտիկան արտացոլելու նպատակով:

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման համակարգի աշխատանքի, առանցքային ռիսկերի կառավարման գործընթացի հսկողության, ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման և խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված միջոցառումների հսկողության և իրականացման և ռիսկերի համար սահմանված սահմանաչափերում Կազմակերպության գործունեության իրականացումն ապահովելու համար:

Պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը թե՛ պորտֆելի և թե՛ առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում և վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի, Գործառնությունների բաժնի ղեկավարների, Ֆինանսական մենեջերի և Ֆինանսական տնօրենի կողմից: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ ղեկավարությունը ստեղծել է վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության տեսակից և չափից:

Կազմակերպության ներքին փաստաթղթերի համաձայն՝ ներքին աուդիտի բաժինը հաճախ պատրաստում են Կազմակերպության նշանակալի ռիսկերի կառավարմանն անդրադարձող հաշվետվություններ: Հաշվետվությունները ներառում են դիտարկումներ Կազմակերպության ընթացակարգերի և մեթոդաբանության արդյունավետության գնահատման վերաբերյալ և առաջարկություններ դրանց բարելավման ուղղությամբ:

Ռիսկի թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Կազմակերպության ներսում: Կազմակերպությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկերի մեղմացմանն ուղղված ընթացիկ միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը:

(բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները: Կազմակերպությունում գործում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը կառավարող քաղաքականություն և ընթացակարգեր (թե՛ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և թե՛ չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար), ներառյալ պորտֆելի գծով ռիսկի կենտրոնացումը սահմանափակելու վերաբերյալ ուղեցույցները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը՝ պարտքային ռիսկն ակտիվորեն վերահսկելու նպատակով: Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ղեկավարության կողմից:

Պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների ուսումնասիրման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկերի փաստաթղթավորման պահանջները,
- վարկերի և այլ գործիքների, որոնց գծով Կազմակերպությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, շարունակական հսկողության ընթացակարգերը:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը, որպես կանոն, արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների գումարներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Որպես կանոն գրավ չի պահանջվում ածանցյալ բանկերին մնացորդների համար: Հաճախորդներին տրված վարկերի գրավի վերլուծությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 12-ում:

Պարտքային ռիսկ. ակնկալվող պարտքային կորստների գումարները

Արժեզրկման գնահատման համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ, ենթադրություններ և մեթոդներ

Տես հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը Ծանոթագրություն 4 (ե) (iv) կետում:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ

Որոշելու համար, թե արդյոք ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, Կազմակերպությունը դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորվող տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները՝ Կազմակերպության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և փորձագետների գնահատումների հիման վրա: Կազմակերպությունը եզրահանգում է, որ տեղի է ունենում պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ ակտիվների գծով, երբ ակտիվները դառնում են ավելի քան 30 ժամկետանց:

Պարտքային ռիսկի աճը գնահատելիս Կազմակերպությունը դիտարկում է նաև հետևյալ գործոնները՝

- տվյալ վարկառուի կողմից Հայաստանի այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերի ավելի քան 30 օր ժամկետանց լինելը,
- վարկառուի զգալի ֆինանսական դժվարությունները,
- վարկի պայմանների վերանայումը վարկառուի ֆինանսական վիճակի վատթարացման պատճառով,
- մակրոտնտեսական ցուցանիշների վատթարացումը և դրանց հնարավոր ազդեցությունը վարկառուի ֆինանսական արդյունքների վրա:

Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում

Ժամկետանց օրերն օգտագործվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների գծով պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության ժամկետային կառուցվածքը ստեղծելիս միգրացիայի մատրիցների Մարկովի մոդելում: Միգրացիայի մատրիցները կառուցվում են նախորդ 36 ամիսների տվյալների հիման վրա:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր: Պարտքային ռիսկի աճի նշանակալի լինելը որոշելիս դիտարկվում են ֆինանսական գործիքի և վարկառուի բնութագրերը: Նշանակալիության չափանիշները տարբեր են փոխատվության տարբեր տեսակների համար:

Սկզբնական ճանաչումից ի վեր պարտքային ռիսկի աճը կարող է համարվել նշանակալի նաև այն դեպքերում, երբ դրա այդ մասին են վկայում Կազմակերպության պարտքային ռիսկի կառավարման գործընթացների հետ կապված որակական ցուցանիշները, որոնք այլ պարագայում կարող են ժամանակին ամբողջական առումով չարտացոլվել քանակական վերլուծության շրջանակում: Սա վերաբերում է պարտքային ռիսկին ենթարկվող այն գործիքներին, որոնք բավարարում են բարձրացված ռիսկի որոշ չափանիշներին, որոնցից է հատուկ ուշադրության ցանկում ներառվելը: Նման որակական գործոնները հիմնված են փորձագետների դատողությունների և անցյալ ժամանակաշրջանների համապատասխան փորձի վրա:

Կազմակերպությունը պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի մասին վկայող սահմանափակիչ է համարում ավելի քան 30 օր ժամկետանցությունը՝ հաճախորդներին տրված վարկերի համար: Ժամկետանց օրերի քանակը որոշվում է հաշվելով օրերն այն առաջին օրվանից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել: Վճարում կատարելու ամսաթվերը որոշվում են առանց հաշվի առնելու արտոնյալ ժամանակահատվածը, որը կարող է տրամադրվել վարկառուին:

Եթե գոյություն ունի վկայություն, որ այլևս չկա պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի գծով կորստի պահուստը կրկին չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների չափով:

Վարկի պայմանագրային պայմանների փոփոխության դեպքում ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչման չափանիշների այլևս բավարարված չլինելու ապացույց կարող է հանդիսանալ արդիական տեղեկատվությունը, որ առկա է վճարումները ժամանակին կատարելու պատմություն՝ փոփոխված պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Պարտազանցման սահմանում

Կազմակերպությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտազանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ վարկառուն ամբողջությամբ կկատարի Կազմակերպության նկատմամբ ստանձնած իր վարկային պարտավորությունները, եթե Կազմակերպությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- Կազմակերպության նկատմամբ վարկառուի վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է,,
- հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն վարկառուի սնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները կատարելու վարկառուի անկարողության պատճառով:
-

Վարկառուի հետ կապված պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը դիտարկում է հետևյալը՝

- որակական ցուցանիշները,
- քանակական ցուցանիշները և
- Կազմակերպության ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Ելակետային տվյալները, որոնք օգտագործվում են ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման տեղի ունենալը գնահատելու համար, և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ապագայամետ տեղեկատվության ներառում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար օգտագործվող տեղեկատվությունը ներառում է ֆինանսադրամային ոլորտի իրավասու մարմինների կողմից հրապարակված տնտեսական տվյալների կանխատեսումները: Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը որոշելու համար օգտագործվել են մի շարք մակրոտնտեսական փոփոխականներ. ՀՆԱ, գործազրկության մակարդակը, սպառողական գների ինդեքսը (ՍԳԻ), ԱՄՆ դոլար/դրամ և ռուբլի/դրամ փոխարժեքները: Առանցքային ցուցանիշի (դրամ/ԱՄՆ դոլար փոխարժեք, որը պետք է ունենա ամենաբարձր հարաբերակցությունը պարտազանցման պատմական դրույքների հետ) և վարկային պորտֆելի պարտազանցման/կորստի դրույքների կանխատեսվող փոխկապակցվածությունը մշակվել է վերջին 5 տարիների պատմական տվյալների վերլուծության հիման վրա: Ինչպես հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշի, այնպես էլ պորտֆելի պարտազանցման/կորստի դրույքների համար օգտագործվել են միջին տարեկան դրույքները:

Վերափոխված ֆինանսական ակտիվներ

Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են վերափոխվել մի շարք պատճառներից ելնելով, ներառյալ շուկայական պայմանների փոփոխությունը, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոնները, որոնք կապված չեն հաճախորդի վճարունակության ներկայիս կամ հնարավոր վատթարացման հետ: Գոյություն ունեցող վարկը, որի պայմանները վերափոխվել են, կարող է ապաճանաչվել, և վերաբանակցված վարկը կարող է ճանաչվել որպես նոր վարկ իրական արժեքով՝ Ծանոթագրություն 4 (ե) (iii) կետում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերափոխվում են, և վերափոխումը չի հանգեցնում ապաճանաչման, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, համեմատվում են՝

- պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ ելնելով վերափոխված պայմաններից,
- պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, որը գնահատվում է սկզբնական ճանաչման պահին առկա տվյալների և սկզբնական պայմանագրային պայմանների հիման վրա:

Եթե վերափոխումը հանգեցնում է ապաճանաչման, ճանաչվում է նոր վարկ և դասվում 1-ին փուլին (ենթադրելով, որ այն պարտքային առումով արժեզրկված չէ այդ պահին):

Պայմանների վերանայումը սովորաբար ներառում է մարման ժամկետի երկարաձգումը և տոկոսների վճարման ժամկետների փոփոխությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս որպես առանցքային ելակետային տվյալներ հանդես են գալիս հետևյալ փոփոխականների ժամկետային կառուցվածքները.

- պարտազանցման հավանականությունը,
- կորուստը պարտազանցման դեպքում,
- պարտքի գումարը պարտազանցման պահին:

1-ին փուլի գործիքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով 12-ամսյա պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին: Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով ամբողջ ժամկետի համար պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին:

Պարտազանցման հավանականության գնահատման մեթոդաբանությունը ներկայացված է վերը՝ «Պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում» բաժնում:

Կազմակերպությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը գնահատում է հիմք ընդունելով պարտականությունները չկատարած պայմանագրային կողմերին ներկայացված պահանջների արդյունքում միջոցների վերադարձման ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է պարտքի ակնկալվող գումարը պարտազանցման դեպքում: Կազմակերպությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը հաշվարկում է հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է վերջինիս համախառն հաշվեկշռային արժեքը պարտազանցման պահին:

Ինչպես նշված է վերը և պայմանով, որ 1-ին փուլի ֆինանսական ակտիվների համար առավելագույնս կօգտագործվի պարտազանցման հավանականության 12-ամսյա ցուցանիշը, Կազմակերպությունն ակնկալվող պարտքային կորուստները չափում է հաշվի առնելով պարտազանցման ռիսկն այն առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածում (ներառյալ երկարաձգման բոլոր հնարավորությունները վարկառուի համար), որի ընթացքում այն ենթարկվում է պարտքային ռիսկին, եթե նույնիսկ Կազմակերպությունը դիտարկում է ավելի երկար ժամանակահատված պարտքային ռիսկի կառավարման նպատակների համար: Առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածը տևում է մինչև այն ամսաթիվը, երբ Կազմակերպությունն իրավունք ունի պահանջել փոխատվության մարումը կամ դադարեցնել փոխատվության հանձնառությունը կամ երաշխավորությունը:

Պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնութագրեր ունեցող վարկերի պորտֆելի համար Կազմակերպությունն ակնկալվող պարտքային կորուստները չափում է խմբային հիմունքով: Այդ բնութագրերը ներառում են՝

- սեգմենտը,
- երաշխավորության տեսակը,
- չափը,
- գրավը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների խմբային հիմունքով գնահատման ենթակա պորտֆելը բաժանվում է 5 սեգմենտի՝ սպառողական, բիզնես, խմբային, միկրո-էքսպրես և անձնակազմին տրվող վարկեր:

Խմբավորումները պետք է կանոնավոր հիմունքով վերանայվեն՝ առանձին խմբերի շրջանակում պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների միատեսակ լինելն ապահովելու համար:

Այն պորտֆելների համար, որոնց վերաբերյալ Կազմակերպությունն ունի անցյալ ժամանակաշրջանների սահմանափակ տվյալներ, ներքին աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը լրացնելու համար օգտագործվում է արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունը: Ստորև ներկայացված են այն պորտֆելները, որոնց համար արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունն օգտագործվել է որպես նշանակալի ելակետային տվյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս:

			Օգտագործված արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվություն	
	Պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	**Պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.**	**Պարտազանցման հավանականություն**	**Կորուստը պարտազանցման դեպքում**
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	423,215	233,315	«S&P»-ի պարտազանցման հաշվետվություն	«Moody's»-ի պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	608,235	2,396,174	«S&P»-ի պարտազանցման հաշվետվություն	«Moody's»-ի պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	2,796,170	2,148,680	«S&P»-ի պարտազանցման հաշվետվություն	«Moody's»-ի պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն

Պարտքային ռիսկի կենտրոնացում

Պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և չճանաչված պայմանագրային հանձնառություններում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ պարտքային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	846,356	322,925
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	2,293,640	4,561,747
Հաճախորդներին տրված վարկեր	20,362,250	19,072,420
Ներդրումային արժեթղթեր	3,162,486	2,553,485
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	46,765	68,653
Ընդհանուր առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին	**26,711,497**	**26,579,230**

(գ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է արժութային, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսակիր և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձնահատուկ փոփոխությունների ազդեցությանը և շուկայական գների ու արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխականության մակարդակի փոփոխություններին: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխությունների հետևանքով: Կազմակերպությունը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական հոսքերի վրա շուկայում գերակշռող տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել այն կամ հանգեցնել կորուստների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխությունների դեպքում:

Տոկոսադրույքի ճեղքվածքի վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների ճեղքվածքի հսկողության միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների ճեղքվածքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը հիմնական ֆինանսական գործիքների համար:

հազ. դրամ	**Միջին արդյունա-վետ տոկո-սադրույք**	**Մինչև 3 ամիս**	**3-6 ամիս**	**6-12 ամիս**	**1-5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**	**Ոչ տոկո-սակիր**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
31 դեկտեմբերի 2022թ.								
Ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	3.71%	407,120	-	-	-	-	441,773	3,143,893
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ								
– Ժամկետային ավանդներ	8.33%	745,739	272,831	444,504	-	-	-	1,463,073
– Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	10.94%	1,982	-	731,104	97,481	-	-	830,567
Հաճախորդներին տրված վարկեր	26.62%	2,298,575	2,048,107	3,755,581	11,883,897	376,090	-	20,362,250
Ներդրումային արժեթղթեր	10.00%	1,214,778	758,294	481,025	503,894	204,495	-	3,162,486
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		-	-	-	-	-	46,765	46,765
		4,668,194	**3,079,232**	**5,412,214**	**12,485,271**	**580,585**	**488,538**	**26,714,034**
Պարտավորություններ								
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	8.86%	(93,413)	(201,109)	(198,996)	(2,011,400)	-	-	(2,504,918)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	11.86%	(31,724)	(30,679)	(58,582)	(243,089)	(11,448)	-	(375,521)
Վճարվելիք շահաբաժիններ		-	-	-	-	-	(650,000)	(650,000)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		-	-	-	-	-	(285,813)	(285,813)
		(125,136)	**(231,788)**	**(257,578)**	**(2,254,489)**	**(11,448)**	**(935,813)**	**(3,816,252)**
		4,543,058	**2,847,443**	**5,154,636**	**10,230,783**	**569,137**	**447,275**	**22,897,782**

հազ. դրամ	Միջին արդյունա-վետ տոկո-սադրույք	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ոչ տոկո-սակիր	Հաշվեկշռ. արժեք
31 դեկտեմբերի 2021թ.								
Ակտիվներ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	2.01%	244,923	-	-	-	-	92,499	337,422
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ								
– Ժամկետային ավանդներ	7.81%	1,989,335	1,618,912	658,228	-	-	-	4,266,475
– Ֆինանսական կազմակերպություններին տրված վարկեր	11.30%	1,482	-	-	293,790	-	-	295,272
Հաճախորդներին տրված վարկեր	24.77%	2,359,041	1,736,914	3,829,409	10,866,070	280,986	-	19,072,420
Ներդրումային արժեթղթեր	9.15%	19,272	650,779	599,669	1,039,793	243,972	-	2,553,485
Այլ ֆինանսական ակտիվներ		-	-	-	-	-	68,653	68,653
		4,614,053	**4,006,605**	**5,087,306**	**12,199,653**	**524,958**	**161,152**	**26,593,727**
Պարտավորություններ								
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	8.22%	(93,478)	(203,223)	(2,210,396)	(397,993)	-	-	(2,905,090)
Վարձակալության զծով պարտավորություններ	11.82%	(29,840)	(28,951)	(52,571)	(258,045)	(23,711)	-	(393,118)
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ		-	-	-	-	-	(516,644)	(516,644)
		(123,318)	**(232,174)**	**(2,262,967)**	**(656,038)**	**(23,711)**	**(516,644)**	**(3,814,852)**
		4,490,735	**3,774,431**	**2,824,339**	**11,543,615**	**501,247**	**(355,492)**	**22,778,875**

Զգայնության վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ճեղքվածքի վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության հսկողությամբ: Ստորև ներկայացված է տոկոսադրույքների փոփոխությունների (տոկոսադրույքների վերանայման ռիսկ) նկատմամբ զուտ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայնության վերլուծությունը, որն իրականացվել է տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների եկամտաբերության բոլոր կորերի 100 բազիսային կետով (բկ) զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի հիման վրա:

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
100 բկ զուգահեռ աճ	56,589	55,723
100 բկ զուգահեռ նվազում	(56,589)	(55,723)

(ii) Արժութային ռիսկ

Կազմակերպությունն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Ակտիվները և պարտավորություններն արտահայտված են հիմնականում ԱՄՆ դոլարով:

Արժութային ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ ապագա դրամական հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորություններ ենթարկվածությունն արժութային ռիսկին դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	211,426	7,274
Ընդամենը ակտիվներ	**211,426**	**7,274**
Զուտ դիրքը	**211,426**	**7,274**

Ստորև աղյուսակում ներկայացված 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի նվազումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունն իրականացնելիս հաշվի չեն առնվել հարկերը և հիմք են ընդունվել արտարժույթների փոխարժեքների փոփոխությունները, որոնք Կազմակերպությունը դիտարկում է որպես ողջամտորեն հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Վերլուծությունն իրականացնելիս ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2022թ. հազ. դրամ	2021թ. հազ. դրամ
ՀՀ դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի աճ 10%-ով	21,143	727

2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի աճը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն, սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ ելնելով այն ենթադրությունից, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Կազմակերպությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության և տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման հիմնարար գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել կորուստների ռիսկը:

Կազմակերպության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական հոսքերի հետ կապված պարտականությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Կազմակերպությունը ձգտում է պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածք, որը կազմված է բանկերից և ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերից, որոնք ուղեկցվում են բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելներով, իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ և արդյունավետ բավարարելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և այդ դրամական հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- պարտքի հաշվին ֆինանսավորման ներգրավման ծրագրերի մշակում,
- բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական հոսքերի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման անընդհատությունն ապահովող ծրագրերի մշակում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության հսկողություն:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների գծով չզեղչված դրամական հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված ամենավաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված դրամական ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է չզեղչված պայմանագրային դրամական հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս**	**1-ից 3 ամիս**	**3-ից 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**Ավելի քան տարի**	**Անժամկետ**	**Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	101,397	-	204,652	300,958	2,413,129	-	3,020,135	2,504,918
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	10,847	21,585	32,232	64,180	346,940	-	475,782	375,521
Վճարվելիք շահաբաժիններ	300,000	-	350,000	-	-	-	650,000	650,000
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	83,440	-	202,373	-	-	-	285,813	285,813
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**495,683**	**21,585**	**789,257**	**365,137**	**2,760,069**	**-**	**4,431,730**	**3,816,252**

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ մարման ժամկետների 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս**	**1-ից 3 ամիս**	**3-ից 6 ամիս**	**6-ից 12 ամիս**	**Ավելի քան տարի**	**Անժամկետ**	**Ներհոսքի (արտահոսքի) ընդհանուր համախառն գումար**	**Հաշվեկշռ. արժեք**
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ								
Վարկեր և փոխառություններ	102,499	-	210,308	2,317,568	405,315	-	3,035,690	2,905,090
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	9,974	20,176	30,037	56,877	391,106	-	508,170	393,118
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	163,866	-	163,726	189,052	-	-	516,644	516,644
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**276,339**	**20,176**	**404,071**	**2,563,497**	**796,421**	**-**	**4,060,504**	**3,814,852**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց*	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	848,893	-	-	-	-	-	-	848,893
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	747,721	272,831	1,175,607	97,481	-	-	-	2,293,640
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,832,820	2,048,107	3,755,581	11,883,897	376,090	-	465,755	20,362,250
Ներդրումային արժեթղթեր	1,214,778	758,294	481,025	503,894	204,495	-	-	3,162,486
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	418,675	-	418,675
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	-	318,256	-	318,256
Այլ ակտիվներ	2,341,765	-	-	-	-	147,595	-	2,489,360
Ընդամենը ակտիվներ	**6,985,977**	**3,079,232**	**5,412,214**	**12,485,271**	**580,585**	**884,526**	**465,755**	**29,893,560**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	(93,413)	(201,109)	(198,996)	(2,011,400)	-	-	-	(2,504,918)
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	-	(651,858)	-	-	-	-	-	(651,858)
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	(143,956)	-	(143,956)
Վճարվելիք շահաբաժիններ	(300,000)	(350,000)	-	-	-	-	-	(650,000)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(31,724)	(30,679)	(58,582)	(243,089)	(11,448)	-	-	(375,521)
Այլ պարտավորություններ	(83,440)	-	(229,339)	-	-	-	-	(312,779)
Ընդամենը պարտավորություններ	**(508,576)**	**(1,233,646)**	**(486,917)**	**(2,254,489)**	**(11,448)**	**(143,956)**	**-**	**(4,639,032)**
Զուտ դիրքը	**6,477,400**	**1,845,585**	**4,925,295**	**10,230,783**	**569,137**	**740,570**	**465,755**	**25,254,526**

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված գումարների վերլուծությունն ըստ ակնկալվող մարման ժամկետների:

հազ. դրամ	**Ցպահանջ և մինչև 3 ամիս**	**3-6 ամիս**	**6-12 ամիս**	**1-ից 5 տարի**	**Ավելի քան 5 տարի**	**Անժամկետ**	**Ժամկետանց***	**Ընդամենը**
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	337,422	-	-	-	-	-	-	337,422
Բանկերում և այլ ֆինանսական կազմակերպություններում տեղաբաշխված միջոցներ	1,990,817	1,618,912	658,228	293,790	-	-	-	4,561,747
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,796,083	1,736,914	3,829,409	10,866,070	280,986	-	562,958	19,072,420
Ներդրումային արժեթղթեր	19,272	650,779	599,669	1,039,793	243,972	-	-	2,553,485
Ընթացիկ հարկային ակտիվ	99,567	-	-	-	-	-	-	99,567
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	444,442	-	444,442
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	-	-	-	-	-	343,281	-	343,281
Հետաձգված հարկային ակտիվ	-	-	-	-	-	-	-	-
Այլ ակտիվներ	68,653	-	-	-	-	112,864	-	181,517
Ընդամենը ակտիվներ	**4,311,814**	**4,006,605**	**5,087,306**	**12,199,653**	**524,958**	**900,587**	**562,958**	**27,593,881**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	(93,478)	(203,223)	(2,210,396)	(397,993)	-	-	-	(2,905,090)
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	(193,015)	-	(193,015)
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	(29,840)	(28,951)	(52,571)	(258,045)	(23,711)	-	-	(393,118)
Այլ պարտավորություններ	(163,866)	-	(163,726)	(189,052)	-	-	(26,079)	(542,723)
Ընդամենը պարտավորություններ	**(287,184)**	**(232,174)**	**(2,426,693)**	**(845,090)**	**(23,711)**	**(193,015)**	**(26,079)**	**(4,033,946)**
Զուտ դիրքը	**4,024,630**	**3,774,431**	**2,660,613**	**11,354,563**	**501,247**	**707,572**	**536,879**	**23,559,935**

* Ժամկետանց վարկերի ժամկետանց մասը

22 Կապիտալի կառավարում

Կազմակերպության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Կազմակերպությունը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների համար որպես կապիտալ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ վարկային կազմակերպությունների նվազագույն կանոնադրական կապիտալը պետք կազմի 150,000 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 150,000 հազար դրամ) և ընդհանուր կապիտալը՝ 150,000 հազար դրամ (2021թ-ին՝ 150,000 հազար դրամ): 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի և ընդհանուր կապիտալի չափերը համապատասխանում էին սահմանված նվազագույն կապիտալի պահանջներին:

ՀՀ ԿԲ-ի կանոնակարգի համաձայն՝ 2021թ-ից վարկային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում է 10% (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10%): 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում է օրենսդրությամբ սահմանված ցուցանիշին:

Ստորև ներկայացված է կապիտալի համարժեքության ցուցանիշի հաշվարկը ՀՀ ԿԲ-ի պահանջների համաձայն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2022թ. հազ. դրամ Աուդիտի չենթարկված	**2021թ. հազ. դրամ Աուդիտի չենթարկված**
Ընդամենը կապիտալ	9,241,500	9,239,121
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	18,063,844	16,293,931
Ընդամենը կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների տոկոսային հարաբերակցություն	**51.16%**	**56.7%**

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկի կշիռների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի և պայմանագրային կողմի հետ կապված պարտքային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականը՝ հաշվի առնելով պահանջներին համապատասխանող ցանկացած գրավ կամ երաշխավորություն: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային հանձնառությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր կորուստների առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

23 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Կազմակերպությունն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ Կազմակերպության տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի դեռ Կազմակերպությունը չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

2020թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2020թ. և հաջորդ տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոններ համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար և սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տոկոսների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվեն շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջպետական գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջպետական գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերտային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

24 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Հսկողություն

Կազմակերպության մայր կազմակերպությունը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամն է: Վերջնական հսկող կողմը «ԱՄՔՈՐ Հայաստան» հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհուրդն է՝ Ռոլանդ Ֆերնանդեսի նախագահությամբ:

Կազմակերպության մայր կազմակերպությունը հրապարակում է ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է անձնակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	166,029	160,827
Այլ երկարաժամկետ հատուցումներ	8,089	19,761
	174,118	**116,088**

Այս գումարները ներառում են Տնօրենների խորհրդի և ղեկավար անձնակազմի անդամների դրամային և ոչ դրամային հատուցումները:

Ստորև ներկայացված են 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Տնօրենների խորհրդի և ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները:

	2022թ. հազ. դրամ	**Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %**	**2021թ. հազ. դրամ**	**Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %**
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
Տրված վարկեր (համախառն)	38,125	20.0%	47,861	20.0%
Վարկերի արժեզրկման գծով պահուստ	(107)		(1,289)	

Վարկերը տրամադրված են ՀՀ դրամով և ենթակա են մարման 2025թ-ին: Կապակցված կողմերի հետ գործարքները գրավով ապահովված չեն:

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և ղեկավար անձնակազմի անդամների հետ գործարքների գծով շահույթում կամ վնասում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2022թ. հազ. դրամ	**2021թ. հազ. դրամ**
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	8,319	9,908
Արժեզրկման վերականգնում/(արժեզրկումից կորուստներ)	1,182	(947)

(գ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2022թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		
	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն			
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
– ՀՀ դրամով			
Վարկեր և փոխառություններ	(2,104,826)	10%	(2,104,826)
Շահույթ (վնաս)			
Տոկոսային ծախս	(201,042)		(201,042)

Ստորև ներկայացված են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2021թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր կազմակերպություն		
	հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն			
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
– ՀՀ դրամով			
Վարկեր և փոխառություններ	(2,104,924)	10%	(2,104,924)
Շահույթ (վնաս)			
Տոկոսային ծախս	(201,140)		(201,140)

Կապակցված կողմից ստացված փոխառությունը ենթակա է մարման մինչև 2025թ. (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ մեկ տարվա ընթացքում): Կապակցված կողմերի հետ գործարքները գրավով ապահովված չեն:

25 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ. Իրական արժեք և հաշվապահական հաշվառման դասակարգում

Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը չափելիս կիրառում է ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիան, որն արտացոլում է չափումների ժամանակ օգտագործված ելակետային տվյալների նշանակալիությունը:

- 1-ին մակարդակ. նույն գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները (չճշգրտված):

- 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր ելակետային տվյալները, որոնք դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող): Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնց գնահատման համար կիրառվել են նմանատիպ գործիքների համար գործող շուկայում գնանշված գները, նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գներն ակտիվ չհամարվող շուկաներում, կամ գնահատման այլ մեթոդներ, որտեղ բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտելի են շուկայական տվյալներից:

- 3-րդ մակարդակ. ոչ դիտելի ելակետային տվյալներ: Այս դասակարգը ներառում է բոլոր այն գործիքները, որոնց դեպքում գնահատման մեթոդները ներառում են դիտելի տվյալների վրա չհիմնված ելակետային տվյալները և ոչ դիտելի ելակետային տվյալները նշանակալի ազդեցություն ունեն գործիքի գնահատման վրա: Այս դասակարգը ներառում է այն գործիքները, որոնք գնահատվում են նմանատիպ գործիքների համար գնանշված գների հիման վրա, որոնց գծով պահանջվում են նշանակալի ոչ դիտելի ճշգրտումներ կամ ենթադրություններ՝ գործիքների միջև տարբերություններն արտացոլելու համար:

2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բոլոր ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի, ներդրումային արժեթղթերի ու վարկերի և փոխառությունների, գնահատված իրական արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց հաշվեկշռային արժեքներին:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի, ներդրումային արժեթղթերի, վարկերի և փոխառությունների հաշվեկշռային և իրական արժեքները 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2022թ.	**Իրական արժեքի հիերարխիա**	**Համախառն հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ**	**Իրական արժեք հազ. դրամ**	**Տարբերություն հազ. դրամ**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3-րդ մակարդակ	22,909,900	23,640,472	(730,572)
Ներդրումային արժեթղթեր	2-րդ մակարդակ	3,190,926	3,161,104	29,822
Վարկեր և փոխառություններ	3-րդ մակարդակ	2,504,918	2,380,391	124,527

2021թ.	**Իրական արժեքի հիերարխիա**	**Համախառն հաշվեկշռային արժեք հազ. դրամ**	**Իրական արժեք հազ. դրամ**	**Տարբերություն հազ. դրամ**
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3-րդ մակարդակ	23,118,752	23,190,622	(71,870)
Ներդրումային արժեթղթեր	2-րդ մակարդակ	2,563,828	2,564,040	(212)
Վարկեր և փոխառություններ	3-րդ մակարդակ	2,905,090	2,836,120	68,970

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Գնահատման մեթոդները ներառում են զուտ ներկա արժեքի և զեղչված դրամական հոսքերի մոդելները, նմանատիպ գործիքների հետ համեմատությունը, որոնց համար առկա են շուկայական դիտելի գներ, և գնահատման այլ մոդելները: Գնահատման մեթոդներում կիրառվող ենթադրությունները և ելակետային տվյալները ներառում են ոչ ռիսկային և ուղենիշային տոկոսադրույքները, վարկային սփրեդերը և այլ հավելավճարները, որոնք օգտագործվում են զեղչման դրույքները, պարտատոմսերի և բաժնետոմսերի գները, արտարժույթի փոխարժեքները, բաժնային գործիքների և բաժնային գործիքների ինդեքսի գները գնահատելու համար: Գնահատման մեթոդների նպատակն է ստանալ այն իրական արժեքը, որն արտացոլում է ֆինանսական գործիքի գինը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, որը կորոշվեր շուկայի մասնակիցների կողմից «անկախ կողմերի միջև գործարքում»:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների իրական արժեքը գնահատելու համար ղեկավարությունը հիմնվել է հետևյալ ենթադրությունների վրա՝ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով ապագա դրամական հոսքերը զեղչելու համար կիրառվում են 20.9%-23.3% զեղչման դրույքները:

Ներդրումային արժեթղթերի իրական արժեքը գնահատելու համար ղեկավարությունը հիմնվել է հետևյալ ենթադրությունների վրա՝ ներդրումային արժեթղթերի գծով ապագա դրամական հոսքերը զեղչելու համար կիրառվում են 9.0%-12.0% զեղչման դրույքները:

Վարկերի և փոխառությունների իրական արժեքը գնահատելու համար ղեկավարությունը հիմնվել է հետևյալ ենթադրությունների վրա՝ վարկերի և փոխառությունների գծով ապագա դրամական հոսքերը զեղչելու համար կիրառվում են 10.7%-12.9% զեղչման դրույքները:

26 Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

«ՍԵՖ Ինտերնեյշնլ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի ձեռքբերում (ձեռք բերված կազմակերպություն)

Կազմակերպությունը հսկողություն է ձեռք բերել «ՍԵՖ Ինտերնեյշնլ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի նկատմամբ՝ գնելով բաժնետոմսերի 100%-ը 2,295,000 հազար դրամով: Գործարքը հաստատվել է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից 2023թ. հունվարի 20-ին:

«ՍԵՖ Ինտերնեյշնլ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի հիմնական գործունեությունը միկրոֆինանսավորման, անհատական բիզնես վարկերի և սպառողական վարկերի տրամադրումն է: «ՍԵՖ Ինտերնեյշնլ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ-ի նկատմամբ հսկողություն ձեռք բերելը հնարավորություն կտա Կազմակերպությանն ամրապնդել իր շուկայական դիրքը բանկային ոլորտում:

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գտնվում է ձեռք բերված կազմակերպության հետ հաշվեկշիռների միավորման փուլում: Ձեռքբերման ֆինանսական ազդեցության գնահատումը դեռ ավարտված չէ: